

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
924-12

meddelad i Stockholm den 24 september 2013

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

Ombud: Förbundsjurist Jörgen Nilsson
LO-TCO Rättsskydd AB
Box 1155
111 81 Stockholm

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Sundsvalls dom den 15 december 2011 i mål nr 2718-10,
se bilaga (här borttagen)

SAKEN

Arbetsskadeförsäkring

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Försäkringskassan beslutade att bevilja AA livränta från och med april 2007 för den inkomstförlust han fått till följd av en arbetsskada. Livränteunderlaget fastställdes till 398 400 kr, varvid kompensation för semesterersättning

Dok.Id 135544

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls torg 13

Telefon
08-561 676 00
E-post:
hogstaforvaltningsdomstolen@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-16:30

beräknades schablonmässigt genom att månadslönen multiplicerades med faktorn 12,20 (se FÖD 1994:3).

AA överklagade beslutet hos Länsrätten i Norrbottens län och yrkade att livränteunderlaget skulle fastställas till 414 947 kr, varvid semesterersättningen beräknats enligt gällande kollektivavtal. Länsrätten fann inte skäl att frångå gällande praxis och avslog överklagandet.

Kammarrätten i Sundsvall fann i det nu överklagade avgörandet att den semesterlön eller semesterersättning som ingår i livränteunderlaget ska beräknas enligt gällande kollektivavtal. Kammarrätten biföll därför AAs talan och visade målet åter till Försäkringskassan för vidare handläggning.

YRKANDEN M.M.

Försäkringskassan yrkar att Högsta förvaltningsdomstolen ska upphäva kammarrättens dom och fastställa livränteunderlaget till 398 400 kr. Försäkringskassan anför bl.a. följande.

Det skulle medföra svårigheter och mycket merarbete för Försäkringskassan att beräkna den verkliga semesterlönen eller semesterersättningen även om beräkningen inte behöver göras lika ofta som tidigare. Försäkringskassan måste utreda om gällande kollektivavtal finns i ärendena och tillämpa bestämmelserna i de olika kollektivavtalen. För personer som inte omfattas av kollektivavtal måste beräkningen göras enligt semesterlagen. Det finns därför fortfarande behov av en schablon för att underlätta beräkningen av semesterlön eller semesterersättning vid fastställandet av livränteunderlaget.

AA bestrider bifall till överklagandet och anför bl.a. att det saknas lagstöd för att frångå faktiska inkomstuppgifter vid beräkningen av livränteunderlaget.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET*Vad målet gäller*

Frågan i målet är om den semesterlön eller semesterersättning som ingår i livränteunderlaget enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, LAF, ska beräknas enligt schablon eller enligt tillämpligt kollektivavtal.

Rättslig reglering m.m.

I 4 kap. 1 § LAF anges att en försäkrad som till följd av arbetsskada har fått sin förmåga att skaffa sig inkomst genom arbete nedsatt med minst en femtondel har, om nedsättningen är varaktig eller kan antas bestå under minst ett år, rätt till ersättning i form av livränta för den inkomstförlust som uppkommer. Livränta ska enligt 2 § beräknas på den försäkrades livränteunderlag.

Bestämmelserna om livränteunderlag finns i 4 kap. 5–11 §§ LAF. Av 5 § framgår att livränteunderlaget i första hand utgörs av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst enligt 3 kap. 2 § lagen (1962:381) om allmän försäkring, AFL, vid den tidpunkt från vilken livräntan första gången ska utges. Enligt 3 kap. 2 § AFL får semesterlön eller semesterersättning inte inräknas i den sjukpenninggrundande inkomsten till högre belopp än vad som skulle ha utgivits i lön för utfört arbete under motsvarande tid. Denna begränsning gäller dock inte vid beräkningen av livränteunderlaget enligt 4 kap. 5 § LAF.

LAF och AFL är upphävda, men det följer av 1 kap. 3 § lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken att de är tillämpliga i målet.

Försäkringsöverdomstolen har i avgörandet FÖD 1994:3 ansett att livränteunderlaget ska beräknas på lönen för månad multiplicerad med faktorn 12,20. Domstolen fann inte skäl att frångå det ställningstagande som domstolen gjort i ett tidigare refererat avgörande (FÖD 1981:24) om fastställande av sjukpenninggrundande inkomst enligt AFL. I 1981 års avgörande hade domstolen

grundat beräkningen av semesterlön på en schablon bl.a. för att underlätta tillämpningen för Försäkringskassan.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

Som framgått ovan ska semesterlön och semesterersättning ingå i livränteunderlaget enligt 4 kap. 5 § LAF även om dessa förmåner överstiger vad som skulle ha betalats för utfört arbete under motsvarande tid. Det finns dock inga närmare anvisningar i lagstiftningen om hur förmånerna ska beräknas.

I princip ska livränta inom arbetsskadeförsäkringen ge full kompensation för den inkomstförlust som arbetsskadan föranlett (prop. 1975/76:197 s. 77). I syfte bl.a. att förkorta handläggningstiden för livränteärenden och tillgodose berättigade krav på likabehandling genomfördes vissa regelförändringar per den 1 januari 2006. Huvudregeln är numera att endast ett livränteunderlag kommer att behöva bestämmas vid prövning av rätt till livränta. Livränteunderlaget ska således grunda sig på den försäkrades inkomstförhållanden vid den tidpunkt från vilken livräntan första gången ska utges. Eftersom det är den försäkrades inkomstförhållanden vid denna tidpunkt som kommer att bilda det livränteunderlag som, efter omräkning, ska vara grunden för senare livräntebeslut är det angeläget att en så rättvisande bild som möjligt ges av dessa inkomstförhållanden (prop. 2004/05:108 s. 27 ff.). Vad som nu anförts talar för att undvika schablonmässiga beräkningar och i stället lägga den försäkrades faktiska inkomstförhållanden till grund för beräkningen av livränteunderlaget.

De förändringar i lagstiftningen som genomförts från och med 2006 innebär också att Försäkringskassan inte lika ofta som tidigare måste beräkna livränteunderlag vid flera tillfällen för en och samma person. De förutsättningar som gällde vid tiden för Försäkringsöverdomstolens avgörande 1994 har därmed ändrats.

Mot denna bakgrund finner Högsta förvaltningsdomstolen att semesterlön eller semesterersättning som ingår i livränteunderlaget ska beräknas enligt det avtal som gäller mellan den försäkrade och dennes arbetsgivare eller, i avsaknad av ett

sådant avtal, enligt semesterlagen (1977:480). Av utredningen framgår att AA omfattades av ett kollektivavtal vid tidpunkten för fastställande av livränteunderlaget. Detta avtal ska därför ligga till grund för beräkningen.

Försäkringskassans överklagande ska således avslås.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Karin Almgren, Annika Brickman, Christer Silfverberg och Thomas Bull.

Målet har föredragits av justitiesekreteraren Ulrika Melander.